

פרשת במדבר
שבועות תשפ"ה

גיליון 262

א' לעכטיגער שבת
און יום טוב

הארט העשבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּהַתְחַדְּשוֹת

פְּנִינֵי הַפְּרָשָׁה

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (א א)

"במדבר" מלשון **'מְדַבֵּר' - דיבור**, ופרשה זו נקראת לפני חג השבועות, קבלת התורה, וכמובא הסימן על כך **"מנו ועצרו"**. כי עיקר התורה היא בדיבור **"כי חיים הם למצואיהם"** – וכמובא בדבריהם (סנהדרין צ"ט): **"אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל פה"**. וזהו: **"במדבר - מְדַבֵּר"**.

"באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר" (א א)

בספר: **רבי ייבי יוסף** (להרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטראה): **דלפעמים יש שאדם משיג גדולת השם יתברך, ואינו רק לפי שעה, ואח"כ נסתם שכלו ואינו מבין כלום**. כי מה שהשיג להבין קצת גדולת ה' יתברך לפי שעה היה התעוררות מלמעלה להחזיר אותו למוטב. ובסיום דבריו שם: וזה שאמר הכתוב **"באחד לחודש השני"**, היינו שזוכה לרוח הקודש – **"באחד"** כשיבין אחדותו של השם יתברך, ולא בפעם ראשון שנותנים לו לטעום מן השמים הדקות, אלא **"בחודש השני"**, כשיתחדש אצל האדם **פעם שנית דבקות, על ידי שיתחזק מעצמו לבוא מעצמו אל הדבקות יתפרד מן הקליפות**, אלא **"בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים"** – כשיתחזק וישנה פעם שנית בדבקות אל השם יתברך, אזי יבוא לידי **רוח הקודש**. דעיקר העבודה שישנה בה פעם שניה **באיתורנותא דלתתא**. ויעו"ש בארכה במשל מהבעש"ט ע"כ.

ואפ"ל בדבריו: דזהו סיום הפסוק **"לאמר"** שבכוח הדיבור בכוח האמירה, **יוכל תמיד להתחזק להתעורר ולהידבק מכוון הוא להשיג**. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה י"א) על **"אמרי אנשי"** (מנחות פה:) – **"הינו על ידי האמירות, על ידי הדבור של איש הישראלי, הוא מאיר לו לכל המקומות שצריך לעשות תשובה"**. וכבר מובא בארכה ממעלת הדיבור דקדושה, דמלווה את האדם בכל המקומות, ומקרב אליו ית'.

"במספר שמות" (א ב)

"במספר" מלשון "ספיר ונהיר" - שהשמות של בני אדם מאירים לאדם על דבר עבודתו, וכמובא בישיבות הר"ן (סעיף צ"ה): "דע שהשם שנותנין לו לאדם הוא לפי הפעולה שיש לו לאדם לעשות באדם". וזהו: **"במספר שמות"**.

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגלגלתם" (א ב)

אפ"ל בהקדם: ע"פ המובא בספר **"אור לשמים"** (להרה"ק רבי מאיר מאפטא): **"משפחות לשון אסופה שנתקבצים ביחד"**. וזהו: **"שאו את ראש כל עדת בני ישראל"** – דלדורות את נפשות בני ישראל, הוא ע"י **"משפחות"** דזהו ההתקבצות והתאספות יחדיו. **"לבית אבותם"** הוא מלשון **"רצון"**, וכמו שכתוב: **"ואביתו תהילה"**, שמתקבצים יחדיו, וכל אחד בא עם רצונותיו הוא, וכמובא על כך בליקוטי מוהר"ן (תורה ג.) ובהמשכו של קרא: **"במספר שמות כל זכר לגלגלתם"** דעיקר יופי ההתקבצות של כל אחד בא עם מהותו הוא **משפיע לחברו**. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ד) **דכל אחד מאשראלי יש לו נקודה מה שאין לחברו, וזאת הנקודה צריך להאיר בחברו**.

מכיוון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם - כי הרי מהותו של יום - זכות קבלת התורה גורמת התחדשות בעצם מהות של האדם, ונעשה כאילו לא חטא כלל.

וכבר מובא בארכה על השפעתה של "קבלת התורה" שמאירה מחדש בכל שנה בחג השבועות – בדברי האר"י הק' ובכל ספרי אמת.

משנת ב' אלפים תמ"ח ועד ימינו

אך גם זאת לבינה, כבכל התעוררות - כן הוא באותה הארה של קבלת התורה, ששומה עלנו להמשיך את קבלתה לימי השגרה, להמשיך אורה והתחדשותה – בעיקר עם סיום חג השבועות.

"שבועות הגדול" - של שנת תקצ"ג - כך היה נקרא חג השבועות המיוחד בהתעלותו בימי חייו של רבי נתן מברסלב זי"ע, בחג זה התקבצו קהל רב מתלמידיו הרבים - אשר באו להתוועד יחדיו בחג השבועות. כל הבאים באותו חג שבועות חשו התעלות והתרוממות מיוחדת.

בסיום החג התבטא רבי נתן: אמנם הייתה לנו קבלת התורה נאה, אך אל לנו לשכוח שלאחר קבלת התורה נכשלו עם ישראל רח"ל בחטא העגל; כלומר, צריכים אנו כעת להזיז יותר מהתגברות היצר. וכמובא בדברי חז"ל: **"כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו"**.

דיבורים ומאורעות אלו הם חיזוקים למעשה, כאן ועכשיו. היה שבועות בזמן "קבלת התורה". היה שבועות בשנת תר"ד בחיי של רבי נתן. גם בשנת תרע"ד בזמנו של החפץ חיים הכריז על קבלת "נעשה ונשמע מחדש". ובעצם מאז שעם ישראל נעשו לעם וקיבלו את התורה בשנת: **"ב' אלפים תמ"ח" - עברו עליהם אלפי ימי חג שבועות.**

והשנה, כן גם בשנה זו, יפרס עלנו חג שבועות חדש אשר מביא בכנפיו בשורה של התחדשות בתורה הקדושה. **"נעשה ונשמע" - לשעתה, ונעשה ונשמע לדורות**. **"נעשה ונשמע" - בחג השבועות - ואף גם יום לאחר החג!**

שִׁירַת הַחַג

**חג השבועות - זמן מתן תורתנו בְּאֶהָבָה
כָּל שָׁנָה מִחֻדָּשׁ מִתְחַדָּשֶׁת לָנוּ זֹאת הַמִּתְנָה.**

**"בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ פְּחָדָשִׁים" בְּאֶה הַקְרִיָּאָה
וּבְדָאִי בְּכָל שָׁנָה עֵת מִתְעוֹרֵר זָמַן מִתֵּן תּוֹרָה.**

**"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע" לֹא רַק לְשַׁעֲתָה נֶאֱמָרָה
כִּי הַתְחַדָּשׁוֹת קִבְּלַת הַתּוֹרָה הִיא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.**

**שְׁבוּעוֹת, זֶה הַזָּמַן לְהִגִּיעַ לְרוֹם הַמַּעֲלָה
לְהִתְחַבֵּר מִחֻדָּשׁ לַתּוֹרָה - לְלַמֵּד וּלְקַיֵּמָה.**

היה זה בחג השבועות שנת תר"ד בעת פתיחת "ארון הקודש" כאשר כיבדו את רבי נתן מברסלב שהיה בשנתו האחרונה לימי חייו בפתחת ההיכל, נעמד מול ארון הקודש, תחב את ראשו לתוכו, ותוך כדי שאחו בספר התורה זעק בקול: **"ישראל עם קדוש, יש לנו עכשיו תורה חדשה, חדשה ממש!"** והחל לרקוד בכל עוז עם ספר התורה טרם שעלה על הבימה שקוראים בה תורה יחד עם כלל הציבור.

הכרזתו של החפץ חיים

שבעים שנה לאחר מאורע זה - בשנת תרע"ד, שוב חזר כעין מחזה זה – היה זה עת רעמו קולות הירי וההפצצות בתקופת "מלחמת העולם הראשונה", עם ישראל היה שרוי בחרדה ורעדה, כשעל פניהם ניכרת הדאגה של: **מה יולד יום?**

בעת פתיחת "ארון הקודש" בתפילת חג השבועות בשנה זו - עלה החפץ-חיים על הבימה - ובקול אנוחה פנה אל מתפללי בית הכנסת, בהכרזו: **בואו ונקבל מחדש את התורה, הבה כולנו נחדש את בריתנו לבורא העולמים ונכריז: "נעשה ונשמע"**.

במעמד זה המשיך החפץ-חיים את דבריו: כאשר אנו מוקפים צרות, מקבלים אנו לשמור מחדש על קיומה של תורה, ואף כי הננו מושבעים ועומדים מהר-סיני, נקבל עלינו שוב מחדש את דברי תורתנו הקדושה לעבדה ולשמרה.

שתהיה חביבה עליו

רוח התחדשות זו של קבלת התורה, היא לא רק בעת צרה. בכל זמן ועת היא קיימת. התורה מהווה מתנה נצחית, בכל דור ודור ואף בכל יום ויום: **"כל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים"** – קבעו לנו חכמינו ז"ל (ספרי ואתחנן ו). וכבר גם נפסק: **דבעת קריאת הפסוק: אשר אנכי מצוך היום, יש לכוון: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים, שאינו חביב אצלו"**. (שו"ע סימן ס"א) ובדברי רבינו על הפסוק: **"היום אם בקולו תשמעו"** – ישאין לו לאדם אלא אותו היום ואותו השעה (ליקוטי מוהר"ן ער"ב).

וכה מסביר הכל-יקר (פ' אמור), בהקשותו: **מדוע כשנכתבו כל מועדי השנה והמצוות השייכות בהם בפרשת אמור, לא נכתב שבח השבועות התרחש המאורע של מתן - תורה?**

ובתירומו: שהקב"ה לא רצה להגביל יום מסוים בשנה שבו ניתנה תורה, כי הרי חייבים להתייחס אל התורה - כאילו היום ניתנה מחדש, ותהיה חביבה עליו כמו כל דבר חדש הניתן לאדם, ולא יתייחס לזה כאל מאורע חד - פעמי, שאירע פעם אחת בלבד בעת התגלות הקב"ה על הר סיני.

ואם בכל יום ישנה קבלת התורה מחדש, בוודאי שבעצם יום קבלת התורה, חג השבועות ישנה הסגולה של קבלת התורה מחדש, וכדברי הירושלמי (פ"ה דר"ה) **שבוערת לא כתיב: 'חטא':**

המשך פניני הפרשה

אפי"ל רמז דבשבת: "דן" שהוא מאסף לכל המחנות, השבט האחרון, מרמז בשם נשיאו ההתחזקות ותקווה. וזהו: "אחי – עזר" לשונות של קירוב: "אחי" ו"עזר". "עמי – שדי", התכללות כלל בני ישראל – "עמי" בשמו יתיש שם: "שדי".

"איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאותם" (א נ"ב)
אפשר לומר בזה, דאף שעיקר תפקיד האדם הוא ב'איש על מחנהו' – עבודתו ותפקידו הוא, אך עם זאת ישנה גם העבודה להאיר לשני ולזולת, וזהו: 'איש על דגלו' – 'דגלו' – מלשון הגבהה והרמה, נס להתנוסס. וכלשון הרמב"ן עה"פ: "ובני ישראל יוצאים ביד רמה – שעשו דגל ונס להתנוסס". שעבודת איש הישראלי הוא הוא בשני הבחינות; להגביהה, לרומם ולהאיר לזולת. בנוסף עיקר העבודה – של: 'איש על מחנהו'. וכהמשכו של כתוב: 'לצבאותם', להאיר לכלליות בית ישראל. ועיוני בליקוטי הלכות (נ"ט) לסעודה (ו): על ענין הדגלים שהם בבחינת הקיבוץ של ישראל, שצריך כל אחד להאיר הדעת הקדוש בחברו.

"איש על דגלו" (ב ב)
במדרש, "דגלו עלי אהבה". ואפי"ל: דגלו לשון דילוג, וזהו "איש על דגלו". ע"ד הכתוב (מלכים א' ב): "והזקת והיית לאיש", דלהיות איש – צריכים לכך חיזוק מיוחד, והחיזוק הוא דרך "דגלו" – לדלג ולבלי להסתכל על הקשיים והמניעות. ובדבריו ב'חיי מוהר"ן' (רטו): 'אשרי כשזוכין לקפץ ולדלג על כל המניעות וזוכין לגמור ולעשות איזה עובדא טובה'. וזהו: "איש על דגלו" דחיונו של "איש" – "והיית לאיש" – תלוי בדגלו – לשון דילוג.

"ויהיו בני ראובן בכור ישראל" (א. כ)
לכאורה קשה; מה חידש הכתוב בכך שהדגיש: שראובן בכור ישראל, הרי דבר זה ידוע וברור? אך י"ל שאף שראובן נכשל בהחלפת יצונו אביו, בכל זאת נשאר בכור ישראל, ובדבריהם (סנהדרין מ"ד ע"א): "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא", בכל מצב, זמן ועת נשארים בנים בכורים לאביו בשמים.

"ויפקדם במדבר סיני" (א י"ט)
"ויפקדם" – מלשון: 'פקידה' – גאולה. שאנו כה מקוויים אליה 'פקד פקדתי', תלויה ועומדת במידת ה"ענווה", הרומזת ל'מדבר סיני', שהשפיל את עצמו (מד"ר נשא). וכדבריהם (סנהדרין צח.): "אמר רב זעירי אמר רבי חנינה אין בן דוד בא עד שיכלו גסי רוח מ'ישראל'".
וכן הוא באותו הדרך, גאולתו הפרטית של כל אחד מ'ישראל', ה"פקדתי" הפרטית תלויה בכך. "שבשפלנו זכר לנו" שעי"י שפלותו של האדם זכור יזכרו ה' לטובה (תיקוני זוהר ח' כא). ובאבות דרבי נתן (פ"י): "כל מי שדעתו שפילה עליו הקב"ה מצילו מן הפורענויות שבעולם".
ובליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ב תנינא): עיקר התחייה דלעתיד בתחיית המתים, יהיה רק למידת השפלות שיש לכל אחד.

"הקרב את מטה לוי" (ג ו)
במדרש: "צדיק כתמר יפרח כאזר בלבנון ישגה". ובדברי היבועל שם טוב: (על התורה), דישנם שני מיני צדיקים, האחד תמיד דבוק בהשי"ת ועושה עבודתו המוטלת עליו, אבל הוא צדיק רק לעצמו ולא לזולתו, כלומר שאינו משפיע מצדקתו לאחרים. ואילו השני משפיע על זולתו ומקרב רחוקים להשי"ת. וזהו הנמשל ל'יארז', שאמר רבותינו שאינו עושה פירות, שיחזיר אחרים למוטב, ויפרו וירבו צדיקים בעולם, אלא "ישגה" – ומרבה שכרו. אבל הצדיק השני נמשל לתמר העושה פירות, וזהו "כתמר יפרח" – שהוא מוציא יקר מזולל ומפריח ומרבה הטוב בעולם. וצדיק זה נקרא "בעל תשובה" ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, ר"ל שהוא בעל ואדון על התשובה כי החזירים למוטב. והלוויים היו בבחינת צדיק כתמר יפרח. ע"כ.

ואפי"ל בדבריו דתיבות "הקרב את מטה לוי" (עם האותיות והתיבות) בגימ' "בעל תשובה" (עם האותיות והכולל) דזהו עבודתו של בני לוי, כדבריו.

"ולא יבואו לראות כבלע את הקדוש ומתו" (במדבר ד כ)
באם הקדושה נבלע, היא נעלמת, או אז ומתו רח"ל. כי עיקר החיים הנצחיים הוא ע"י הקדושה. וכמובא ע"כ בארבע בזה"ק, ובספרי אמת.

סיפורים מאירים

סיפורי חג במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"איש על דגלו" (ב. ב)

חבורתו ודרכו הייחודית של רבי שמשון בארסקי!

גוונים רבים יש באנשי הצדיק, שואבים הם ממקור מים חיים את אורו של רבינו, אך ביניהם רבים הם הדרכים המובילים להתקרבות לאורו של היחל נובע מקור חכמה. לא ראי זה כראי זה, איש איש על דגלו. אך הצד השווה שבהם, שכולם חפצים ליראה את שמך, ולעבוד אותו יתברך בעצמותו של רבינו הקדוש.

דרך ייחודית בעבודת השם – היה לו להחסיד המופלא רבי שמשון בארסקי, מזקני וחשובי החסידים אשר באומן. מחשובי החבורה הקדושה, מגזע הקדוש נכדו של מוהר"ן מברסלב. רבי שמשון שהיה בעל צורה ובעל דעה, ריכז סביבו חבורת בחורים ואברכים צעירים שהדרכים בדרכה של ברסלב.

רבי שמשון שמיזג בקרבו לב סוער ובווער לאביו שבשמים, יחד עם יישוב הדעת נפלא – החזיר זאת גם בתלמידיו. הם היו חסידים צעירים שפניהם מאירות ועיניהם זורחות. אין להם בעולמם אלא יגיעה תמידית בתורה, תוך כדי עבודה זכה וברורה להיטהר ולהזדכך מ"חיוז דהאי עלמא".

היה זה רבי לוי יצחק בנדר שהתקרב לדרך רבינו בימי בחרותו, וכשבא בפעם הראשונה לאומן, התקרב בראשית דרכו לרבי שמשון. דמותו האצילית, כמו הנהגתו המיוחדת של רבי שמשון מצאה מסילות בלבו של ר' לוי יצחק. בתבונה רבה השכיל רבי שמשון לגשר בין רוחו הסוערת והלוהטת לאביו שבשמים, לבין עבודה במתינות בשובה ובנחת.

מקומו של רבי שמשון היה ליד חלון בית היקליוני הפונה לציון הקדוש. שעות על גבי שעות היה עומד בדביקות עצומה ללא ניע כאשר כלפי חוץ כמעט ולא נראה דבר... אך כל מי שעניינים לו רואה היטב כי אותו חסיד, מתרומם עתה טפח מעל גבי הקרקע, וכי עיניו ולבו אחוזים ודבוקים עם בוראו... וכל זה ללא רעש וללא ביטויים חיצוניים. פניו מאירים וזוהרים וכל כולו אומר הוד והדר. כשהציץ פעם אחת אחד מהחסידים למול חלונו של רבי שמשון, ראוהו עומד על עמדו אך פניו אדומות היו ושטופות דמע....

ר' לוי יצחק עומד מן הצד ומתבונן ברבי שמשון. נפשו כמהה להצטרף לחבורתו קדישתא זו, ולהידיבק ביהודי מרומם זה. ואכן לא ארכו הימים, ור' לוי יצחק הפך להיות חלק מאותה חבורה, ומחניכיו הקרובים של רבי שמשון בארסקי.

רבי שמשון היה מוסר שיעורים לבני החבורה באומאן לסירוגין, כשיום אחד מוסר את השיעור העבד הנוד רבי געצ'י, וביום השני רבי שמשון. רבי לוי יצחק היה מצביע על הניגודים שביניהם: שבעוד רבי געצ'י היה מוסר את הדברים בהתעוררות רבה ובשברון לב מלווה באנחות מעומקא דליבא בקול רעש גדול, כדרכו הסוערת בעבודת השם. הרי דרך אמירת השיעורים של רבי שמשון במתינות בהסברה נפלאה, כשהוא מרחיב ומנחת הדברים באופן שריתק את לב השומעים. ובהגיעו בעת למדו 'ליקוטי מוהר"ן' לפסוק מן התנ"ך, היה מאריך ומרחיב על כל הפרק והמפרשים סביבו ומלביש בזה את דברי התורה בדרך נפלאה.

לימים יציין ר' לוי יצחק, כי בהתכנסויות בבית רבי שמשון – בסעודת מלווה מלכה – חש תענוג ילילאי שאין לתארו כלל. כשהיב נשם היו לו דיבורי ההתחזקות וההתעוררות באותה שעה מפי המושפע רבי שמשון, וניגוני הנזירות בצוותא, בהם קעס קעס גן עדן ממש. גם תפילתו של רבי שמשון, כמו כל דרך עבודתו – הייתה נחת ובישוב הדעת נפלא, בבחינת "שמך בחשאי" (מהזוהר הקדוש, ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן בתורה כ"א, שיש צדיקים שזוכים למוחין צלולים ואינם מרימים קול בתפילתם). ובמיוחד באמירת סדר היקטורתי. ראו אצלו עבודה מיוחדת, והיה רבי שמשון מוציא את התיבות מפיו תיבה אחר תיבה כמונה פנינים ומרגליות.

באומאן שהה אז בחור צעיר, שהיה מתפלל בהתלהבות, בקולות וברקים, באופן שהפריע לשאר המתפללים. כשהעירו לרבי שמשון על כך – הגיב בפשטות, כי אף לו נגרמה הפרעה בעטיו, מה עוד שהלה לפעמים קבע את מקום תפילתו בסמיכות אליו, אך מנע עצמו מלהעיר לו על כך והעדיף להתפלל בחדר אחר... ר' לוי יצחק היה מציין זאת כדוגמא מאלפת מתכונותיו האציליות של רבי שמשון.

מן ספאר סתא ישיקו סקדריס

מתחדשים עם התורה

ילדים יקרים! נמצאים אנו בחג השבועות, חג מתן תורתנו, זמן בו זכינו עם בני ישראל לקבל את התורה בקולות וברקים על הר סיני.

זמן רב הכנו את עצמנו לקבלת התורה. ארבעים ותשע יום – ספרנו "ספירת העמר" לילה לילה – בכדי שנוכל לקבל לאחר מכן את התורה באהבה ובשמחה רבה, לאחר הכנה ראויה ורצויה.

פעת, עם זמן קבלת התורה, זה הזמן שלנו להתחדש בהתורה הקדושה, להתחבר יותר באהבה לתורה, ללמד, לשמור ולעשות ולקיים.

היה זה בחג השבועות שנת תר"ד בעת פתיחת "ארון הקדש" פאשר קבדו את רבי נתן מברסלב שהיה בשנתו האחרונה לימי חייו – ב'פתיחת ההיכל' של ספרי התורה, נעמד מול ארון הקדש, תחב את ראשו לתוכו, ותוך כדי שאחז בספר התורה זעק בקול: "ישראל עם קדוש, יש לנו עכשו תורה קדושה, חדשה ממש! והחל לרקד בכל עז עם ספר התורה – טרם שפעלה על הצימה שבה קוראים את התורה.

כן, אנו מקבלים פעת בחג השבועות מחדש את התורה. הבה ונשפח את הנשלות שהיה לנו. בואו ונתחדש מחדש בתורה. הזמן הזה של חג השבועות מסגל לך, זה זמן של קבלת התורה. נתחדש עם התורה כמו שקבלנו אותה פעת מחדש. וגם דבר חדש פלנו מתרגשים בשמחה.

מצוות
ביכורים
משולבת יחד
עם קבלת
התורה
לחכמים מעם
ומתיקות
בקבלתה
מחדש...

זוית ראיה <<

